

## МИНКА (МАРИЯ) САРАНЕДЕЛЧЕВА

В данните за нея има разминавания за точното ѝ име, както и за годината на раждане. Тя на своите синове е разказвала, че по време на „Бегът“ е била на 16 години. Тогава заедно с баща си, яхнали коне и тръгнали през с. Хъсът (*сега гр. Кърн*), с. Шипка и Шипченския проход за Северна България. Пренощували са в подножието на връх Свети Никола заедно с много свои съграждани и старозагорци с надежда, че слуховете за настъплението на турските войски, начело със Сюлейман паша, ще се окажат неверни. За съжаление, на другия ден (според мене това вече е 23 юли 1877 г. / 4 август/) откъм казанлъшката долина се задали редици с руски войници и български опълченци, от които разбрали, че ще се установяват около върховете „Шипка“ и „Свети Никола“, за да отбраняват прохода, а цивилното население трябва да продължи към Габрово.

В Габрово Минка с баща си престоюва до пролетта на 1878 г. На 15 септември същата година е записана в „Семейния регистър на Кърненската махала“ като 13 годишна, но според данни на Община Казанлък е родена на 13.08.1862 г. Само след 2 години тя се омъжва за Георги Димитров - занаятчия ковач и през следващите 22 години му ражда 11 деца.

Първите пет деца, всички синове, родени през периода 1881- 86г. умират или при раждане, или броени седмици след това. Когато се ражда шестото им дете - също момче, старите хора ги посъветват да го кръстят Стойчо. Според езиковеда Ст. Илчев собственото име Стойчо попада между т.н. „защитни имена“, които според българските традиции, са се слагали на новородено дете с цел то да се „застои“, да се задържи, а не да почине, като своите предходни братчета или сестричета. Действително роденият на 6/18 юни 1887 г. Стойчо, моят дядо, се задържа жив, преживява през боевете на три войни, през множество житейски препятствия и почина на 78 г. Следващите деца на Минка Саранеделчева и мъжа ѝ Георги са Димитър, роден 1892г., Петко, роден 1894 г. На 14/26 септември 1897 г. се ражда дъщеря Мария, която почива след няколко месеца. 1900 г. се ражда син Боньо, а 1903 последното им дете Иван.

Явно желанието на Минка и мъжа ѝ Георги е било да имат и дъщеря, защото през 1907 година осиновяват едногодишната дъщеря на братовчеда си Мирчо Иванов Саранеделчев (приел от началото на ХХ в. фамилно име Птичков). Момиченцето с име Марийка е родено на 6/19 октомври 1906 г., но майка му, Пенка Колева, почива малко след раждане, а бащата се оженва втори път. Той се съгласява дъщеричката му да бъде осиновена и отгледана в многодетното семейство на Минка и Георги.

Минка Саранеделчева е била на младини стройна и хубава жена, с бяло лице, светли коси и сини очи. Работна и грижовна жена, изтъкана от добродушие и лъчезарност. За нея, в записан от мене разговор на 9 октомври 1981 г., снаха й, Донка Саранеделчева, съпруга на Боньо Саранеделчев, разказва:

„Баба Минка бе рядко добър човек, роден добър и културен човек. Незаменим човек беше. Тя беше жена, от която никога не можеш да чуеш оскърбление или лоша дума. Дядо ти Георги (мъжът й - б.м. СтС) винаги е имал чираци, най-малко трима. Те са живеели при тях и баба Минка ги е перяла, миела, хранила като майка. Рядък човек беше баба Минка. Аз съм сираче останало без родители от малка, и нея признавам за майка. Тя много ме обичаше, ама и аз много я уважавах, и обичах. Много често идваше у дома (*Донка Саранеделчева разказва за периода 1928-37 г. – б.а. СтС*). Като тръгнаше тя с кученцето - Бельо, идваше у дома. Ще стои колкото ще стои у дома, ще приказваме, ще се нахраним. Аз знаех, не й варях кафе в кафениче, ами в чайника. Ще седнем, ще пийнем от кафенцето, ще си поприказваме, после тя ще бутне нещо из двора да плеви или прекопае. Оттук ще отиде при някои от другите си синове и снахи. Всеки ден обикаляше при някой от тях и с каквото можеше им помагаше“.

За работливостта и всеотдайността на своята майка съм чувал разкази и от дядо си Стойчо, най-големия й син, но не съм ги записал. Ето дословен разказ, който съм записал на 17 август 1983 г. с Митка Саранеделчева, втора съпруга на дядо Стойчо: „Амчи трима души чираци имал дядо ти Георги, с 6 деца и двама възрастни, 11 души се събирали край паралията да се хранят. Като сваряла един бакър (*меден съд*) боб или един бакър зеле, като им насипе, те ядат, а тя стои настрана. Те го изядат, а за нея не стигало. И все, кай дядо ти, все кърпи. Като бил дядо ти дете, кай някое друго на улицата го удари и аз, кай, отивам да й се оплача, а тя вика: „Аз като съм си у дома, никой не ме удря. Стой си и ти тук и никой няма да те удря. Нивга не отиваше да се скара на другото дете и туй - онуй, все аз съм виновен“.

Имаше едно менче, бяло бакърче към 5 литра. Беше вече малко счупено и викам на дядо ти да го дадем да го направят, но той не даваше и вика: „Да седи да го гледам. Все едно, че гледам майка си. С туй менче ни е изгледала и от тоя геран (*кладенец*) вода е вадила със същото менче“.

Баба Минка доживява раждането на 12 свои внучета, от които, за съжаление, четири почиват. Внуците са й казвали „баба Инка“. Най-големите й внуци - баща ми Дечко и Георги - син на Петко, са ми разказвали много мили спомени за баба си и за огромната мъка, която са преживели при смъртта й.

Между другото, извън спомените за нейната доброта, работност и всеотдайност, ще предам два по-необичайни спомена: Първият е, че баба Минка е била лунатик и то с много дълги периоди на проявление. Имало случаи

дори да става през нощта, да взема мотиката, да отиде на лозето, да копае, връща се призори и си ляга без да помни при ставането какво се е случило. Казанлъшките полицаи са я знаели и никога не са я спирали. Веднъж обаче при полицейска блокада, при която са участвали и полицаи от други градове, един я спира в центъра на града и я пита: „Накъде посред нощ с тази мотика?“. Тя се събудила и изпаднала в шок. На сутринта полицейският началник ходил да се извинява на нея и на дядо ми.

Другият случай, който баща ми е разказвал е, че баба Минка често се е възмущавала от някои несправедливости на властите по това време и заключвала с извода: „Деца, да знаете, че през турско робство такива лоши неща като сега не се случваха“. Към този спомен баща ми, който не харесваше много неща на политическия строй установен след 1944 година, добавяше:  
- Значи след като сега нещата са по-лоши от времето на 30-те и 20-те години, когато баба негодуваше, сегашната власт е по-лоша и от турската.

Вече писах, че вероятно официалното име на баба Минка е Мария. Затова свидетелстват много документи. Например в „Регистърът на ражданията от 1890 до 1903 година“ при Кърненската черква навсякъде при ражданията на своите деца е записана като Мария Саранеделчева. Същото име се среща и в някои съобщения публикувани в казанлъшките вестници. Потвърждава се и от обстоятелството, че трима от синовете ѝ кръщават свои дъщери с името Мария (Марийка), но в повечето случаи роднини ги назоваваха като Минка. Като Мария е записана и в регистрите на Община Казанлък. Почива на 25.05.1937г. – 13 години след съпруга си Георги Саранеделчев.